

УДК 342.95

*І. Е. Черняхович**аспірант кафедри адміністративного права та процесу
та митної безпеки**Національного університету державної фіскальної служби України*

СТОРОНИ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВОГО СПОРУ У СФЕРІ ДЕРЖАВНО-СЛУЖБОВИХ ВІДНОСИН І ЇХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ

Постановка проблеми. Судова практика свідчить про наявність сьогодні окремих проблемних питань розгляду публічно-правових спорів у сфері державно-службових відносин. Ці питання стосуються не тільки визначення юрисдикції окремих категорій спорів, але й визначення спроможності окремих суб'єктів бути стороною у справі, що на пряму впливає й на визначення юрисдикції спору, можливість відкриття провадження у конкретній справі. Так, узагальнюючи результати розгляду зазначених спорів, Львівський апеляційний адміністративний суд України вказав на неоднозначність судової практики щодо допуску до участі у справі центрів зайнятості населення як позивачів за позовами до державних органів про відшкодування сум сплачених грошових коштів на допомогу по безробіттю державним службовцям у випадках, коли вони були поновлені на службі [1].

Зазначене пов'язане із недостатнім опрацюванням у юридичній науці питань адміністративної процесуальної правосуб'єктності зазначених органів як сторін у спорах, що виникають з відносин публічної служби. Втім, можна вказати на недостатність опрацювання питання адміністративної правосуб'єктності сторін у публічно-правових спорах, що виникають у сфері державно-службових відносин загалом. Основна увага вчених у галузі адміністративного судочинства традиційно приділяється загальним питанням адміністративної процесуальної правосуб'єктності (В.Б. Аверянов, О.В. Анпілогов, В.М. Бевзенко, Е.Ф. Демський, О.М. Пасенюк, Ю.С. Педько та ін.). Що ж до окремих випадків застосування цього поняття, то слід відзначити напрацювання стосовно: суб'єкта владних повноважень як відповідача в адміністративному судочинстві (К.Ю. Пуданс-Шушлебінна) [2], сторони в адміністративному судочинстві (І.В. Топор) [3], публічно-правовий спір як предмет юрисдикції адміністративних судів і його сторони (К.О. Тимошенко) [4] та ін. Крім того, необхідно вказати на напрацювання, присвячені окремим категоріям публічно-правових спорів, зокрема у сферах: державної реєстрації (О.С. Луїніна), інтелектуальної власності (Т.М. Трояновська), соціальних відносин (Н.М. Гладка). Втім, зазначені дослідники у своїх висновках обмежуються предметною спрямованістю своїх досліджень, а отже, не враховують специфіку відносин

державної служби. Зокрема проблемною постає оцінка наведених вище правовідносин за участю центрів зайнятості населення: чи це є відносини соціальної спрямованості (самостійні відносини), або ж це є відносини, пов'язані із проходженням державної служби (факультативний характер спору по відношенню до спору про поновлення на службі, який є підставою для його вирішення). Наведене свідчить про необхідність опрацювання проблематики суб'єктів зазначених відносин і їх адміністративної процесуальної правосуб'єктності у справах адміністративної юрисдикції.

Метою статті є характеристика адміністративно-процесуальної правосуб'єктності сторін публічно-правового спору у сфері державно-службових відносин, формулювання пропозицій щодо вдосконалення чинного процесуального законодавства.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ч. 1 ст. 46 Кодексу адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV (далі – КАС України) [5], сторонами у справі є позивач і відповідач.

Можливість брати участь у адміністративному судочинстві визначається поняттям адміністративної правосуб'єктності, що складається з адміністративної процесуальної правоздатності й адміністративної процесуальної дієздатності (ст. 43 КАС України).

Відповідно до ч. 1 ст. 42 КАС України, сторони віднесені до особливих учасників судового адміністративного процесу – учасників справи. Правовий статус сторін у судовому адміністративному процесі можливо визначати з урахуванням їх функціонального призначення – захист своїх суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів. Саме на захист прав цих осіб спрямоване завдання адміністративного судочинства, що визначене у ч. 1 ст. 2 КАС України.

Принциповим можливо вважати положення щодо захисту судом прав не тільки позивача, але й відповідача. Наявність сторін у судовому адміністративному процесі є необхідною умовою його існування, оскільки за відсутності хоча б однієї з них судовий процес не є можливим.

Відповідно до ч. 2 ст. 46 КАС України, позивачем у справі адміністративної юрисдикції можуть бути: фізичні особи (громадяни, іноземці),

юридичні особи незалежно від організації та форми власності, а також суб'єкт владних повноважень.

Адміністративна правосуб'єктність державного службовця як позивача у справі адміністративної юрисдикції впливає з положень чинного законодавства, зокрема ст. 38 Конституції України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (далі – Конституція України) [6] щодо права доступу до державної служби. При цьому ключовими можна вважати й положення щодо принципу рівності доступу до державної служби (п. 7 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про державну службу» (далі – Закон «Про державну службу»), що передбачає заборону всіх форм і проявів дискримінації, відсутність необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на державну службу та її проходження. З іншого боку, встановлено вимоги, яким мають відповідати усі претенденти на державну службу: наявність освіти за відповідним напрямом і професійної підготовки, проходження конкурсного відбору або іншої процедури, передбаченої законом.

Відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону «Про державну службу», висуваються вимоги до кандидатів на державну службу, зокрема вимоги щодо професійної компетентності: загальні та спеціальні. Так, висуваються наступні вимоги до осіб, котрі претендують на зайняття посади категорії «А»: загальний стаж роботи не менше семи років; досвід роботи на посадах державної служби категорій «А» чи «Б» або на посадах не нижче керівників структурних підрозділів в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах у відповідній сфері не менш як три роки; вільне володіння державною мовою, володіння іноземною мовою, яка є однією з офіційних мов Ради Європи. Відповідно до ч. 3 ст. 20 зазначеного Закону, спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», визначаються суб'єктом призначення.

Унеможливають прийняття на державну службу наступні обставини щодо кандидата: досягнення шістдесяти років; наявність рішення суду щодо визнання особи недієздатною або обмежено дієздатною; наявність не знятої та не погашеної судимості за вчинення умисного злочину; наявність рішення суду про позбавлення права займатись діяльністю щодо виконання завдань і функцій держави, або ж обіймати відповідні посади; набрало законної сили рішення суду про притягнення до юридичної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення, і з моменту набрання сили не пройшло одного року; наявність у особи громадянства іноземної держави; негативний результат проходження спеціальної перевірки чи відсутність згоди кандидата щодо її проходження (ч. 2 ст. 19 Закону «Про державну службу»).

Необхідно визнати, що наявність більшості зазначених обмежень щодо вступу на державну службу відповідає практиці розвинутих європейських держав (Чехія, Швеція, Німеччина, Данія, Велика Британія тощо). Вимога щодо наявності освіти за напрямом служби характерна для таких держав, як Німеччина, Нідерланди та країни Північної Європи [7, с. 54-57]. Наявність інших обмежень впливає з принципу професійності та добросовісності державної служби (положення щодо рівня професійної компетентності, заборона займати певні посади, проходження спеціальної перевірки, вплив певного строку протягом притягнення до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення).

Окремим випадком спеціальної державної служби необхідно відмітити мілітаризовану державну службу, умови доступу до якої, проходження істотно відрізняються від таких умов щодо державної цивільної служби. Відповідно, спеціальним тут є і законодавче регулювання (Дисциплінарний статус Збройних Сил України [8], Закон України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. № 580-VIII [9] та деякі інші нормативні акти).

З наведеного випливає висновок про можливість особи бути стороною у спорі, що впливає з державно-службових відносин за умови відповідності її встановленим законом умовам для відповідного виду державної служби. При цьому не обов'язковим видається наявність фактичного призначення особи на державну службу, адже принциповим є об'єктивна відповідність її зазначеним критеріям. Така відповідність має встановлюватись виключно в судовому порядку. А тому не можна вважати належними посилання на відповідні акти, висновки щодо невідповідності особи таким критеріям, якщо такі акти, висновки є підставою для відмови у прийнятті її на державну службу, одержані не у порядку, передбаченому процесуальним законом.

Переважною є кількість адміністративних справ, у яких позивачем виступає державний службовець або фізична особа, які діють на захист власного права на доступ до державної служби. У такому разі необхідно вказати про реалізацію державним службовцем загального та спеціального адміністративного законодавства, що надає йому можливість щодо звернення до суду. Слід погодитися із висловленою в юридичній літературі позицією щодо поєднання у такому разі фізичною особою свого як загального правового статусу, так і спеціального (як державного службовця) [10, с. 59-60].

Сьогодні одним серед основоположних понять сучасної правової системи є поняття приватного інтересу, під яким розуміється інтерес окремої особи, який визнається і захищається правом [11, с. 612]. Необхідно вказати, що інтерес

особи щодо захисту свого права на доступ до публічної служби є інтересом, насамперед, конкретної особи, й у цьому розрізі, попри виражений публічний характер відносин державної служби, доводиться визнати, що інтерес такої особи носить приватний характер. З наведеного випливає висновок про можливість реалізації та захисту у порядку адміністративного провадження як приватних, так і публічних інтересів. Зазначене привертає увагу з огляду на виражену спеціалізацію адміністративного судочинства. З іншого боку, необхідно вказати про доцільність збереження такого підходу, оскільки попри приватний характер відповідного приватного інтересу, відносини щодо його реалізації мають виражену публічно-правову природу та регулюються спеціалізованим законодавством.

Попри превалюючу кількість звернень державних службовців у публічно-правових спорах у сфері державної служби, зустрічаються випадки звернення до суду й суб'єкта владних повноважень. Відповідно до ч. 4 ст. 5 КАС України суб'єкт владних повноважень має право звернутись до суду у випадках, передбачених законом. Сьогодні єдиного переліку таких випадків не існує, вони визначаються спеціальним адміністративним законодавством, що регламентує діяльність конкретного суб'єкта публічної влади. Необхідність визначення законом повноважень на звернення до суду зумовлюється публічно-правовою природою діяльності суб'єкта публічної влади, що виражається у реалізації у такій діяльності його повноважень.

Відповідно до ч. 4 ст. 55 КАС України, держава бере участь в адміністративному судовому процесі через свій орган, від імені якого звертається його представник або керівник. Отже, типовими є випадки звернення від конкретного органу влади його керівника. У цьому разі до суду звертається державний службовець, хоча суб'єктом звернення необхідно визнати саме державу.

Дослідники у сфері адміністративного судочинства вказують на можливість сприйняття юридичної природи права на звернення до адміністративного суду з двох позицій: адміністративної процесуальної правоздатності та як суб'єктивне право. У першому випадку констатується визнання наявності такого права за будь-яким суб'єктом адміністративних правовідносин. У другому випадку вказується про необхідність врахування порядку реалізації такого суб'єктивного права, що встановлений КАС України [12, с. 20-21].

Зазначений науковий підхід дозволяє сформулювати теоретичні засади для подальшого дослідження вступу особи у адміністративну справу з метою захисту своїх суб'єктивних прав і законних інтересів. Зокрема, актуальним є виділення загальної та спеціальної адміністративної правоздатності щодо реалізації права на звернення до ад-

міністративного суду. Такий висновок випливає з наведеного вище висновку О.Ф. Скакун щодо можливості виділення загального та спеціального статусу фізичної особи.

Загальна адміністративна процесуальна правоздатність охоплює собою право на звернення до адміністративного суду для захисту широкого кола суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів, які можуть бути порушені рішеннями, діями, бездіяльністю суб'єкта публічної влади. Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 5 КАС України, кожен може звернутись до адміністративного суду із зазначеними питаннями. Адміністративна процесуальна правоздатність визнається за кожною фізичною особою (ч. 1 ст. 43 КАС України).

Спеціальна адміністративна процесуальна правоздатність зумовлюється спеціальним статусом особи, зокрема її відповідністю вимогам, що висуваються законодавством до кандидата на вступ до державної служби. Визначальною нормою КАС України вбачається норма щодо предметної юрисдикції адміністративного суду, що передбачає можливість розгляду адміністративним судом такої категорії спорів, як щодо вступу, проходження, звільнення з державної служби (п. 2 ч. 1 ст. 19 КАС України). Підґрунтям спеціальної адміністративної правосуб'єктності є, крім того, положення законодавства про державну службу. Так, відповідно до ч. 8 ст. 11 Закону «Про державну службу», державний службовець має право звернутися до суду з метою захисту своїх порушених прав, наданих йому Законом «Про державну службу». Необхідно, крім того, враховувати вимоги законодавства щодо окремих видів державної служби. Так, відповідно до ч. 5 ст. 41 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII [13], приватний виконавець може оскаржити рішення про накладення на нього дисциплінарного стягнення до суду.

Таким чином, виділення спеціальної адміністративної правоздатності зумовлюється різним адміністративним матеріальним статусом відповідної особи, зокрема висуванням до неї додаткових вимог, зумовлених характером конкретного виду державної служби. Виокремлення спеціальної адміністративної правоздатності має істотне практичне значення, оскільки попри уніфікацію процесуальної форми розгляду справ адміністративної юрисдикції, для окремих категорій справ встановлюється певний порядок їх розгляду, зумовлений саме спеціальним адміністративним матеріальним статусом позивача. Так, у розділі КАС України передбачено особливості розгляду таких категорій адміністративних справ, як: щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого

самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень (ст. 264 КАС України); щодо гарантованого забезпечення потреб оборони (ст. 282 КАС України); за зверненням органів доходів і зборів (ст. 283 КАС України). Звернення особи в якості носія певного спеціального адміністративного матеріального статусу зумовлює можливість його участі як позивача (заявника) в адміністративному судочинстві виключно у межах відповідного провадження, що безпосередньо впливає на його можливість мати відповідні процесуальні права.

У зв'язку з наведеним вирішення спірного питання щодо участі органів соціального захисту у справах адміністративної юрисдикції за позовами про стягнення виплаченої допомоги по безробіттю, залежить від визнання зазначених суб'єктів суб'єктами владних повноважень, а також дослідження правової природи їх вимог. У цьому аспекті слід вказати наступне. По-перше, зазначені суб'єкти діють на виконання своїх повноважень, і відповідні відносини є тісно пов'язаними із проходженням державної служби, є похідними від них. По-друге, як слушно зазначається у науковій літературі, у справах, передбачених зокрема ст. 283 КАС України мова не йде про вирішення публічно-правового спору, а має місце тільки санкціонування відповідних дій, рішень суб'єкта публічної влади судом [14, с. 509].

Іншою стороною у адміністративній справі виступає відповідач. У спорах, що виникають із державно-службових відносин відповідачем виступає переважно суб'єкт владних повноважень. Одним із найбільш ґрунтовних досліджень суб'єкта владних повноважень як сторони в адміністративному судовому процесі виступає дослідження К.Ю. Пуданс-Шушлебінної [2]. Вчена вказує на відсутність єдиної позиції щодо визначення категорії, яка б відображала основні властивості суб'єкта владних повноважень. Дослідниця виділяє центральним поняттям у цій категорії – «орган публічної влади». Такий орган діє на основі повноважень, наданих йому законом або делегованих. Вчена виділяє також напрями реалізації повноважень: правове регулювання, надання адміністративних послуг, здійснення нагляду і контролю, а також інші виконавчо-розпорядчі повноваження у сфері реалізації суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів [2, с. 8-9].

Загалом підтримуючи зазначену позицію, необхідно вказати про доцільність розгляду категорії «суб'єкт публічної влади», а не «орган публічної влади», виходячи з наступного. По-перше, в конкретних правовідносинах не завжди вимоги висуваються саме органом, іноді суб'єктами їх виступають посадові особи, попри те, що вони діють в чужих інтересах (конкретного органу або держави). Так, відповідно до ч. 4 ст. 83 Закону «Про державну службу», суб'єктом висування ви-

моги про відшкодування шкоди, завданої державним службовцем виступає керівник державної служби, а не конкретний орган влади. По-друге, назвою «суб'єкт публічної влади» підкреслюється значення відповідного органу або посадової особи як джерела такої влади, виходячи з загальнофілософського значення терміна «суб'єкт» [15, с. 441]. Крім того, недоліком підходу дослідниці можна вважати недостатність врахування управлінської складової сутності суб'єкта владних повноважень.

Необхідно вказати на недостатність визначення сутності «управлінського» характеру діяльності суб'єкта владних повноважень як критерію віднесення справи до юрисдикції адміністративного суду. Як видно з наведеного визначення К.Ю. Пуданс-Шушлебінної, вчена виходить зі сфери повноважень зазначеного суб'єкта (адміністративні послуги, контроль і нагляд тощо), але не надає оцінки управлінському характеру зазначених повноважень. Наявні на сьогодні дослідження теж не приділяють цьому питанню належної уваги. Так, О.В. Рой, досліджуючи особливості суб'єкта владних повноважень як сторони публічно-правового спору, розглядає його характеристики [16, с. 53-71]. Втім, вчений не приділив належної уваги визначенню сутності терміну «управлінський». Судова практика свідчить, що висновок про «управлінський» характер функцій суб'єкта владних повноважень суди доходять виходячи з конкретних обставин справи, у кожному конкретному випадку, а єдиного визначення чи переліку не сформовано. Зокрема, такого висновку суди доходять у випадку вираженого організаційного характеру повноважень (наприклад, їх регуляторний характер), або ж у разі наявності слова «управлінський» у положенні про відповідний суб'єкт публічної влади [17].

Відсутність єдності теоретичних позицій зумовлює необхідність звернення до напрацьовань вищого рівня узагальнення. Так, В.Б. Аверянов, характеризуючи предмет адміністративного права наголошував на спрямованості адміністративно-правового регулювання: забезпечення організації та впорядкованості дій складових системи публічного управління, створення умов для реалізації прав і свобод громадян [18, с. 109]. Враховуючи наведене, вважається за доцільним невід'ємною ознакою управлінської діяльності виділити організаційний її характер. Уточнення даної ознаки як критерію справи адміністративної юрисдикції необхідно вважати перспективним напрямом наукових досліджень.

Завершуючи опрацювання питань адміністративної процесуальної правоздатності, необхідно вказати на специфічну конструкцію її стосовно суб'єкта публічної влади. Відповідно до ч. 4 ст. 5 КАС України, зазначений суб'єкт може звертатись до суду лише у випадках, визначених

законом, а також – для реалізації своїх конкретних повноважень у конкретному випадку. Тобто, положення щодо загального конституційного права на звернення до суду, до нього не застосовуються. Таким чином, стосовно суб'єкта владних повноважень відсутні підстави для виділення загальної адміністративної правоздатності.

Поняття дієздатності у теорії права відображає здатність суб'єкта до самостійного набуття певних прав та виконання обов'язків [19, с. 235]. На відміну від поняття правоздатності, поняття дієздатності містить біологічний критерій, зокрема щодо здатності особи до самостійної діяльності. Вбачається, що така здатність не залежить від конкретного провадження та категорії справи, а отже, підстави для виділення спеціальної адміністративної дієздатності відсутні.

Отже, доцільно виділяти загальну адміністративну процесуальну правосуб'єктність сторони та спеціальну. Загальна складається з загальної адміністративної правоздатності та дієздатності. Спеціальна складається з спеціальної адміністративної процесуальної правоздатності та дієздатності.

Проведене дослідження позивача в адміністративному судочинстві надає можливість зробити висновки щодо особливостей його у зазначеній категорії адміністративних справ. Так, з огляду на припис п. 6 ч. 2 ст. 19 Закону «Про державну службу» впливає висновок про неможливість бути позивачем у таких справах іноземців та юридичних осіб. Зазначене дозволяє стверджувати про можливість виділення спеціальної правоздатності сторони у таких справах.

Висновки. Отже, доцільно виділяти загальну адміністративну процесуальну правосуб'єктність сторони та спеціальну. Загальна складається із загальної адміністративної правоздатності та дієздатності. Спеціальна складається зі спеціальної адміністративної процесуальної правоздатності та дієздатності. Умовою наявності у суб'єкта владних повноважень адміністративної процесуальної правоздатності є організаційний характер виконуваних ним повноважень, що можуть носити характер; безпосередньої організації певної підсистеми в системі державної служби; підтримання зазначеної підсистеми в актуальному стані. Виділення спеціальної адміністративної правоздатності зумовлюється адміністративним матеріальним статусом особи як державного службовця конкретного виду державної служби, зокрема висунанням до неї додаткових вимог, зумовлених характером конкретного виду державної служби.

З метою забезпечення правового регулювання вирішення судом звернень позивачів – центрів зайнятості населення до органів державної влади зі зворотною вимогою про відшкодування сум виплаченої допомоги по безробіттю в разі поновлення на службі державного службовця, доцільно:

– внести зміни до назви ст. 283 Кодексу адміністративного судочинства України, виклавши її в такій редакції: «Особливості провадження у справах за зверненням органів доходів і зборів, центрів зайнятості населення»;

– внести відповідні зміни до тексту зазначеної статті.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є організаційний характер діяльності суб'єкта владних повноважень як критерій віднесення публічно-правового спору у сфері державно-службових відносин до юрисдикції адміністративного суду.

Література

1. Узагальнення щодо виявлення проблем, які виникають під час застосування положень Закону «Про державну службу», іншого спеціального законодавства, що регулює питання прийняття громадян на публічну службу, її проходження та звільнення із публічної служби : лист Львівського апеляційного адміністративного суду від 01 лютого 2014 р. *Закон і Бізнес*. 2014. № 07.
2. Пуданс-Шушлебін К.Ю. Суб'єкт владних повноважень як відповідач у справах адміністративної юрисдикції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2013. 212 с.
3. Топор І.В. Теоретико-правова характеристика процесуального статусу сторін в адміністративному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2014. 23 с.
4. Тимошенко К.О. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикції адміністративних судів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2012. 20 с.
5. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. *Офіційний вісник України*. 2005. № 32. Ст. 1918.
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Офіційний вісник України*. 2010. № 72/1. Ст. 2598.
7. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. Тимощука В.П., Школика А.М. Київ : Конус-Ю, 2007. 735 с.
8. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2232-ХІІ. *Голос України*, 1992. № 86.
9. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075.
10. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підручник. Київ : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
11. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2016. Т. 3: Загальна теорія права / редкол. О.В. Петришин та ін. ; НАПрН України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Я. Мудрого. 2017. 952 с.
12. Бачун О.В. Правовий статус суб'єктів адміністративного судочинства / за наук. ред. А.О. Селіванова. Київ : Логос, 2014. 133 с.
13. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII. *Офіційний вісник України*, 2016. № 53. Ст. 1851.
14. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / за ред. І.Х. Темкіжева. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 720 с.

15. *Философский энциклопедический словарь*. Москва : ИНФРА-М, 2003. 576 с.

16. Рой О.В. *Правові акти суб'єктів владних повноважень як предмет публічно-правового спору* : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Київський університет права, 2019. 257 с.

17. Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду : лист Верховного суду від 01 травня 2019 р. № 2019/квітень. Доступ із інформ.-правової системи «ЛІГА-ЗАКОН».

18. *Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / голов. редкол.: Авер'янов В.Б.* Київ : Юрид. думка, 2007. Т. 1. 592 с.

19. *Теорія держави і права* / ред. О.В. Петришин. Харків : Право, 2015. 368 с.

Анотація

Черняхович І. Е. Сторони публічно-правового спору у сфері державно-службових відносин і їх адміністративно-процесуальна правосуб'єктність. – Стаття.

Стаття присвячена характеристиці адміністративно-процесуальної правосуб'єктності сторін публічно-правового спору у сфері державно-службових відносин, формулюванню пропозицій щодо вдосконалення чинного процесуального законодавства.

Виділено загальну адміністративну процесуальну правосуб'єктність сторони та спеціальну. Загальна складається із загальної адміністративної правоздатності та дієздатності. Спеціальна складається зі спеціальної адміністративної процесуальної правоздатності та дієздатності. Умовою наявності у суб'єкта владних повноважень адміністративної процесуальної правоздатності є організаційний характер виконуваних ним повноважень, що можуть носити характер; безпосередньої організації певної підсистеми в системі державної служби; підтримання зазначеної підсистеми в актуальному стані. Виділення спеціальної адміністративної правоздатності зумовлюється адміністративним матеріальним статусом особи як державного службовця конкретного виду державної служби, зокрема висуванням до неї додаткових вимог, зумовлених характером конкретного виду державної служби.

Виявлено, що з метою забезпечення правового регулювання вирішення судом звернень позивачів – центрів зайнятості населення до органів державної влади зі зворотною вимогою про відшкодування сум виплаченої допомоги по безробіттю в разі поновлення на службі державного службовця, доцільно: внести зміни до назви ст. 283 Кодексу адміністративного судочинства України, виклавши її в наступній редакції: «Особливості провадження у справах за зверненням органів доходів і зборів, центрів зайнятості населення»; внести відповідні зміни до тексту зазначеної статті.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є організаційний характер діяльності суб'єкта владних повноважень як критерій віднесення публічно-правового спору у сфері державно-службових відносин до юрисдикції адміністративного суду.

Ключові слова: суб'єкт владних повноважень, правоздатність, дієздатність, державний службовець, публічно-правовий спір, державно-службові відносини.

Summary

Cherniakhovych I. E. Parties to the public-legal dispute in the field of state-service relations and their administrative-procedural legal personality. – Article.

The article is devoted to the characterization of the administrative-procedural legal personality of the parties to the public-legal dispute in the field of state-service relations, the formulation of proposals for the improvement of the existing procedural legislation.

As a result of the study carried out in the article, the general administrative procedural legal personality of the party and the special one are singled out. The general consists of general administrative capacity and capacity. Special consists of a special administrative procedural capacity and capacity. The condition of the presence of the administrative authority in the capacity of the subject of administrative capacity is the organizational nature of the powers exercised by him, which may be of a character; the direct organization of a particular subsystem in the civil service system; maintaining the subsystem in its current state. Isolation of special administrative capacity is determined by the administrative material status of a person as a civil servant of a particular type of civil service, in particular – the introduction of additional requirements imposed by the nature of a particular type of civil service.

It was found out that in order to ensure legal regulation of the court's decision on the petitioners – centers of employment of the population to the bodies of state power with a reverse claim for reimbursement of the amount of paid unemployment benefits in case of renewal of a civil servant, it is expedient: to amend the title of Article 283 of the Code of Administrative Justice of Ukraine, expounding it in the following wording: «Peculiarities of the proceedings in the cases of appeals by the revenue and collection bodies, employment centers»; make appropriate changes to the text of the article.

The promising direction of further research is the organizational character of the activity of the subject of authority as a criterion for assigning a public-legal dispute in the sphere of state service relations to the jurisdiction of the administrative court.

Key words: subject of authority, legal capacity, capacity, civil servant, public legal dispute, state-service relations.